

DE REFORMATIE

Weekblad tot ontwikkeling van het Gereformeerde leven

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijtendijk, Dr K. Dijk, Dr V. Hepp en Dr B. Wielenga

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo (S.O.I.); J. van Andel, 's-Gravenhage; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Boetz, Grand Rapids, Michigan, (Noord-Amerika); Dr Joh. C. Breen, Amsterdam; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Dr W. G. Harrold, Modan; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Almelo; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, Den Haag; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Prof. Dr J. Ridderbos, Kampen; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr K. Schilder, Gorinchem; J. Schouten, Rotterdam; Dr W. J. A. Schoute, Kampen; Dr J. Thijss, Meppel; Dr H. W. van der Vaart Smilt, 's-Graveland; Dr D. H. Th. Vollenhoven, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Anna-Jacoba-Polder; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:

Dr. V. HEPP, Paul Krugerstraat 55, Watergraafsmeer.

Drukkers-uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No 58 — Postrekening No 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.

Voor 't Bulletin en Ned.-Indië f 2.50 (voor Amerika \$ 3) p. jaar.
Advertentieën: 35 ct. p. regel. Familieberichten 25 ct. p. regel.

In Memoriam.

Professor Dr HERMAN BAVINCK.

Zoo brengt dan onze Bavinck, maar nu uit de volheid van volkomen gereinigd hart, zijn Offerande des Lofs voor den troon van het Lam.

Nu ervaart hij met al de verlorene zielen De Katholiciteit der Kerk en verheugt hij zich met de gekochten uit alle geslacht en volk en taal en natie in De Zekerheid des Geloofs, die daar van oogenblik tot oogenblik harmonieert met de zekerheid des gevoels en nooit kamp heeft te voeren met den twijfel.

Nu verkondigt hij de Magnalia Dei, gelijk hij het in zijn bekend boek niet kon.

Nu neemt hij een standpunt in, oneindig hooger dan hij in zijn Gereformeerde Dogmatiek vernocht, want dogmatiek, hoe uitnemend en onmisbaar op aarde, is altijd kennis ten deele, maar nu kent hij, gelijk hij ook gekend is.

Nu wordt hij niet gegijngd door angstige kwesties als van Blijven of Heengaan, want hij wenscht altoos bij zijn Heiland te blijven en eerst heen te gaan, wanneer zijn Jezus ook heengaat, heengaat om te oordeelen de levenden en de dooden.

Nu leeft hij enkel uit particuliere genade en deze is voor hem en de gezaligden tegelijk ook een Algemeene Genade.

Nu is de last van het raadsel, waaronder hij hier zoo gebukt kon gaan, voor eeuwig van hem afgewenteld, want hij heeft een Priester, die het al hem verklaart.

Wie Bavinck in den laatsten tijd van zijn ziekte bezochten, hoorden het steeds weer van zijn lippen, dat er bij hem een verlangen was om ontbonden te worden en met Christus te zijn.

Die uitspraak van den apostel was hem tot stereotiepe uitdrukking, neen meer, tot een refrein van het lied des verwachtings geworden.

Bij Christus te zijn!

Hij is nu bij Christus.

De triomferende kerk is rijker, de strijdende armer geworden.

Hoeveel armer wij geworden zijn, wie zal het uitmaken?

Wie kan met juistheid bepalen, wat Bavinck voor het Gereformeerde volk in ons land is geweest?

Het verlies is zwaar.

Wij missen in hem een onzer machtigste denkers, een onzer gevlordste sprekers, een onzer vruchtbaarste schrijvers.

Zijn hoofd — zelfs wie hem voor het eerst ontmoette kon dit zien — was op diep denken gebouwd.

Het starende oog was zijn natuurlijke pose.

Hij scheen, naar men uit zijn blik lezen moest, altijd ver weg te zijn.

Dat was hij ook.

Maar tevens was hij dichtbij.

Hij haalde dan uit de wereld van het ideële lijnen en zwom met krachtigen slag naar de wereld van het reële terug en bracht zoo verbindingen tot stand.

Want het ietwat droomerige oog kon ook spraken.

Dan zaagt gij als het ware Augustinus voor u, die naar hij in zijn „Bekentenissen” schrijft door hartstocht naar waarheid werd verleerd.

Maar op ende op realiteitsmensch.

Dat bewezen misschien wel het meest zijn te-devoeringen.

Geen vergadering van eenig aanbelang kon er worden gehouden, of Bavinck werd uitgenodigd.

Als hij sprak, dan leefde hij het meest.

Dan ontsloten de schatkamers zich.

De schatkamers niet alleen van zijn rijken geest, maar ook van zijn warm gemoed.

Voor al in het begin van zijn loopbaan liet hij zich meermalen gaan.

Later spaarde hij zich meer.

Maar in zijn woord bleef, in navolging van Christus, altijd iets van een machthebbende.

Op zeldzaam gelukkige wijze combineerde hij aan enorme denkracht en gezocht redenaarstalent ook een rusteloze pen.

Hij was een werker van den eersten rang.

Stapels boeken wierp hij op de markt.

Veel bekeelden menigen berdruk.

Zij vormden een kostelijke nalatenschap.

Hij heeft niet alleen voor onzen tijd, maar voor eeuwen gewerkt.

Inzonderheid door zijn dogmatiek.

Men versta mij wel.

Het dogmatisch onderzoek sluit met Bavinck niet af.

Men zou eer kunnen zeggen: met Kuyper en hem begint het voor de periode, welke wij zijn ingetreden.

Het zal niet zoo lang meer duren of men zal ook van onze zijde vragen om een nieuwe dogmatiek.

Eigenlijk is die vraag er nu al reeds.

Velen hebben het met mij bejammerd, dat de derde druk van zijn dogmatiek geheel aan den tweeden gelijk was en geenerlei verandering en uitbreiding onderging.

Ook heeft het mij gespeten — en ik heb het niet voor hem verzwegen — dat hij op zijn dogmatiek niet verschillende dogmatische monographiën liet volgen.

Is mijn onderstelling, in mijn brochure „De waarde van het Dogma” geopperd, juist, en zal het getij allerwege ten gunste van het dogma kenteren, dan zal men om meerdere dogmatische voorlichting roepen, dan Bavincks dogmatiek geeft.

Maar evenmin als Kuypers dogmatische werken, zal de dogmatische arbeid van Bavinck door voortgezette dogmatische studie zijn waarde verliezen.

Men zal ze gedurig weer raadplegen.

Ook voor de Gereformeerde theologie van later

INHOUD: In Memoriam: Professor Dr Herman Bavinck. — Uit de Schrift: Maranatha. (Fil. 2:9-11.) — Bavinck's betekenis voor het Politieke en Sociale leven. — Bavinck's betekenis voor de Natuurwetenschappen. — Prof. Dr H. Bavinck en de Buitenlandse Kerken. — Verschoouw. — Kerkinieuws.

eeuwen zullen hun werken onmiddellijk na die der Hervormers komen.

Dank moet ons hart vervullen, dat Christus aan onze kerken in dit land en in dezen tijd twee van zulke eminente voorlichters schonk.

Hoe één en onderscheiden waren ze!

Men heeft in Bavinck wel eens een anderen Kuyper willen zien.

Langen tijd leefde menigeen in de verwachting, dat als Kuyper eenmaal het hoofd neerleide, Bavinck zijn plaats geheel zou innemen.

En had de Heere het in zijn wonder bestel niet zoo beschikt, dat Bavinck reeds onherstelbaar krank neerlag toen Kuyper stierf, zoo zouden gewis sommigen aan die verwachting hebben vastgehouden.

Maar dit zou op teleurstelling zijn uitgelopen. Men zou het eigenaardige in Bavinck totaal hebben miskend.

typeeren: Kuyper was „Kuyper” en Bavinck aldus

Kuyper, groot geworden in den strijd, wees ons wijs alleen met uitgestrekte hand: „daarheen” en zijn getrouwen volgden. De kruiddamp was de rechte atmosfeer niet tot welberedeneerde uitlegging. Die gaf hij soms later pas.

Bavinck daarentegen had allen tijd om zijn meening uiteen te zetten, soms liet hij zijn leerlingen tusschen verschillende meeningen kiezen, op principiële punten trok hij voor eigen opinie het harnas aan, maar altijd in den weg van rustig betoog.

En nu vormt gij een gids nooit tot een bevelhebber om.

De persoonlijkheid van Bavinck eeren wij het best, wanneer wij waardeeren de karakteristieke gaven, waarmee God hem sierde.

En die gaven waren zeer, zeer vele.

De invloed van Bavinck op ons kerkelijk leven was dan ook geen geringe.

Een geheel andere dan die van Kuyper.

Maar toch een belangrijke.

Forsche grepen, waardoor een Kuyper het kerkelijk leven in andere banen stuurde, deed hij niet.

Maar er ging een geleidelijke kracht van hem uit.

Voor al de kerken, die uit de actie van '34 zijn voortgekomen, ondergingen vóór de vereeniging zijn inwerking.

De Generale Synodes kozen hem telkens weer in deputaatschappen.

Zijn adviezen stonden hoog aangeschreven.

Op menig rapport zette zijn geest het stempel.

Woonde hij in de laatste jaren niet alle Synodes bij, naar de Leeuwarder Synode trok ook hij op.

In dienst der kerken werd hij ziek.

Ons blad verloor in hem een zijner vaste medewerkers.

Helaas!

Hij heeft er geen letter in kunnen schrijven.

Toen ons blad verscheen, kon hij de pen reeds niet meer voeren.

We meenen echter in dit verband even te moeten opkomen tegen de voorstelling, welke wij ergens lazen, als zou onze „Reformatie” alleen den geest van Bavinck ademen.

Van meefat werd door ons uitgesproken, dat wij Kuyper niet minder dan Bavinck als onzen reformatorischen meester eeren.

En wanneer dan nu ons blad als rouwnummer verschijnt en bij het sterven van Kuyper niet, dan trekke men daaruit geen averechtische conclusie.

De eenige reden is deze, dat toen de tijd tot